

Sygn. akt **VIII U 1391/22**

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 6 czerwca 2023 roku

Sąd Okręgowy w Gliwicach VIII Wydział Pracy i Ubezpieczeń Społecznych

w składzie:

Przewodnicząca:	sędzia Małgorzata Sasiadek
Protokolant:	Iwona Sławińska

po rozpoznaniu w dniu 23 maja 2023 roku w Gliwicach

na rozprawie

sprawy z odwołania M. K.

przeciwko Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych Oddział w Z.

o prawo do rekompensaty

na skutek odwołania M. K.

od decyzji Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddział w Z.

z dnia 21 listopada 2022 roku, **nr** (...)

zmienia zaskarżoną decyzję w ten sposób, że przyznaje odwołującej prawo do rekompensaty.

(-) sędzia Małgorzata Sasiadek

Sygn. akt VIII U 1391/22

UZASADNIENIE

Decyzją z dnia 21 listopada 2022 roku pozwany organ rentowy - Zakład Ubezpieczeń Społecznych Oddział w Z., po rozpoznaniu wniosku odwołującej M. K. z dnia 7 listopada 2022 roku odmówił jej prawa do rekompensaty za pracę w szczególnych warunkach.

Organ rentowy wskazał, że odwołująca nie przedłożyła dowodów, które miałyby wpływ na wysokość świadczenia, jak również nie zaistniały nowe okoliczności mające wpływ na kwotę emerytury; odwołująca nie udokumentowała wymaganego okresu zatrudnienia w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze, wykonywanego stale i w pełnym wymiarze czasu pracy obowiązującym na danym stanowisku i wynoszącego co najmniej 15 lat na dzień 1 stycznia 2009 roku. Pozwany argumentował, że nazewnictwo zajmowanego przez odwołującą stanowiska w świadectwie pracy odbiega od nomenklatury przyjętej w stosownych aktach prawnych.

W odwołaniu od tej decyzji odwołująca zakwestionowała odmowę przyznania jej prawa do rekompensaty za pracę w warunkach szczególnych podnosząc, że pracę taką wykonywała w okresie od 29 stycznia 1985 roku do 8 lutego 2003 roku jako aparatowa produkcji sadz.

W odpowiedzi na odwołanie organ rentowy wniósł o jego oddalenie podtrzymując stanowisko zawarte w zaskarżonej decyzji i wskazując, że odwołująca nie udokumentowała pracy w warunkach szczególnych.

Sąd ustalił następujący stan faktyczny:

Odwołująca M. K. urodziła się (...).

Decyzją z dnia 7 stycznia 2020 roku pozwany organ rentowy odmówił odwołującej przyznania rekompensaty wskazując, że odwołująca nie udokumentowała wymaganego okresu zatrudnienia w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze wykonywanego stale i w pełnym wymiarze czasu pracy obowiązującym na danym stanowisku pracy, wynoszącego co najmniej 15 lat na dzień 1 stycznia 2009 roku. Pozwany organ rentowy argumentował, że w świadectwie pracy z dnia 28 lutego 2003 roku pracodawca potwierdzając pracę w szczególnych warunkach nie wskazał rodzaju wykonywanej pracy zgodnie z rozporządzeniem z dnia 7 lutego 1983 roku w sprawie wieku emerytalnego pracowników zatrudnionych w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze, a pod wskazanym działem IV, poz. 21, pkt 1 Zarządzenia Ministra Przemysłu Chemicznego i Lekkiego nr 7 z dnia 7 lipca 1987 roku widnieje stanowisko „aparatowy”, a nie jak podał zakład pracy „operator urządzeń do produkcji sadz”.

Po wydaniu decyzji z dnia 7 stycznia 2020 roku odwołująca wystąpiła z wnioskiem o przeliczenie emerytury wskazując, że odnalazła legitymację ubezpieczeniową, gdzie zostało wskazane, że C. zajmowała stanowisko aparatowej.

W zaskarżonej decyzji dnia 21 listopada 2022 roku pozwany organ rentowy, po rozpoznaniu wniosku odwołującej, ponownie odmówił jej prawa do rekompensaty za pracę w szczególnych warunkach. Organ rentowy wskazał, że odwołująca nie przedłożyła dowodów, które miałyby wpływ na wysokość świadczenia, jak również nie zaistniały nowe okoliczności mające wpływ na kwotę emerytury; odwołująca nie udokumentowała bowiem wymaganego okresu zatrudnienia w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze, wykonywanego stale i w pełnym wymiarze czasu pracy obowiązującym na danym stanowisku, wynoszącego co najmniej 15 lat na dzień 1 stycznia 2009 roku. Organ rentowy stwierdził, że z przedstawionej przez odwołującą legitymacji ubezpieczeniowej oraz ze świadectwa pracy z dnia 28 lutego 2003 roku wynikają niezgodności w wykazanych stanowiskach pracy, przy czym pracodawca potwierdzając pracę w szczególnych warunkach nie wskazał rodzaju wykonywanej pracy zgodnie z rozporządzeniem z dnia 7 lutego 1983 roku, a pod wskazanym działem IV, poz. 21, pkt 1 Zarządzenia Ministra Przemysłu Chemicznego i Lekkiego nr 7 z dnia 7 lipca 1987 roku widnieje stanowisko „aparatowy”, a nie jak podał zakład „operator urządzeń do produkcji sadz”. Nazewnictwo zajmowanego przez odwołującą stanowiska w świadectwie pracy odbiega od nomenklatury przyjętej w stosownych aktach prawnych, a zatem brak było podstaw do przyznania rekompensaty.

Ze świadectwa pracy z dnia 28 lutego 2003 roku wynika, że odwołująca była zatrudniona w (...) Zakładach (...) (w czasie wydawania świadectwa pracy – w upadłości) w okresie od 29 stycznia 1985 roku do 28 lutego 2003 roku jako „operator urządzeń do produkcji sadz” w pełnym wymiarze czasu pracy. Odwołująca wykonywała pracę w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze od 29 stycznia 1985 roku r. 28 lutego 2003 roku – „operator urządzeń do produkcji sadz” – wym. w Dziale IV, poz. 21, pkt 1 Zarządzenia Ministra Przemysłu Chemicznego i Lekkiego nr 7 z dnia 7 lipca 1987 roku. Z dokumentów znajdujących się w aktach osobowych odwołującej, w tym chociażby z umowy o pracę z dnia 29 stycznia 1985 roku wynika, że pracodawca określił stanowisko pracy odwołującej jako „aparatowa produkcji sadz”.

Zakłady (...) prowadziły produkcję sadzy. Odwołująca stale i w pełnym wymiarze czasu pracy wykonywała pracę przy produkcji sadzy. Przez cały okres zatrudnienia w Zakładach (...) odwołująca wykonywała te same czynności. Praca odwołującej polegała na tym, że stała przy urządzeniu – aparacie z wagą i co 5 – 10 minut łąpała z tego urządzenia do worków sadzę. Była to sadza luźna, granulowana. Odwołująca nie pracowała przy piecu, ale na jednym

z etapów produkcji sadzy były piece, w których rozgrzewał się olej, a ze spalanego oleju uzyskiwało się sadzę. Na stanowisku pracy odwołującej nie było piecy, ani wysokich temperatur. Piece znajdowały się na oddzielnej hali. Czynności odwołującej polegały na tym, że zakładała ona worek na rurę, worek spinała na rurze specjalnym paskiem, następnie worek napełniany był sadzą. Odwołująca odpinała worek, odstawiała go na bok i zapinała kolejny worek. Worki wiązała i odstawiała na paletę. Odwołująca sprzątała także w międzyczasie stanowisko pracy. Na stanowisku pracy odwołującej było bardzo wysokie zapylenie. Po zakończeniu pracy odwołująca była cała pokryta sadzą. Za pracę w warunkach szczególnych otrzymywała posiłki regeneracyjne.

Razem z odwołującą w (...) Zakładach (...) pracowali K. C. i J. C., którzy zostali przesłuchani w sprawie w charakterze świadków.

Odwołująca nie nabyła prawa do wcześniejszej emerytury, a organ rentowy nie kwestionował możliwości nabycia prawa do rekompensaty z uwagi na ewentualność nabycia prawa do emerytury z warunków szczególnych.

Powyższe Sąd ustalił na podstawie dokumentacji z akt organu rentowego, akt osobowych odwołującej, zeznań świadków K. C., J. C. (e – protokół z dnia 4 kwietnia 2023 roku), przesłuchania odwołującej (e- protokół z dnia 23 maja 2023 roku).

Sąd dał wiarę zeznaniom świadków i odwołującej, gdyż były one rzeczowe, logiczne i wzajemnie się uzupełniały. Przesłuchani w sprawie świadkowie, którzy pracowali razem z odwołującą potwierdzili, że wykonywała ona w spornym okresie pracę w warunkach szczególnych, w pełnym wymiarze czasu pracy – przy produkcji sadzy. Wprawdzie zeznania co do nazwy stanowiska pracy nie są całkowicie zbieżne – jednak biorąc pod uwagę szczegółowo opisywany tok czynności pracy na stanowisku odwołującej – nie było żadnych wątpliwości, że była to praca przy produkcji sadzy.

Sąd zważył, co następuje:

Odwołanie M. K. zasługuje na uwzględnienie.

Zgodnie z art. 21 ust. 1 ustawy z dnia 19 grudnia 2008 roku o emeryturach pomostowych (t.j. Dz.U. 2023, poz. 164) rekompensata przysługuje ubezpieczonemu, jeżeli ma okres pracy w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze w rozumieniu przepisów ustawy o emeryturach i rentach z FUS, wynoszący co najmniej 15 lat.

W myśl ust. 2 ustawy rekompensata nie przysługuje osobie, która nabyła prawo do wcześniejszej emerytury. Jak wskazał Sąd Apelacyjny w Gdańsku w wyroku z dnia 17 grudnia 2015 roku (sygn. akt III AUa 717/15) celem rekompensaty jest złagodzenie skutków utraty możliwości przejścia na wcześniejszą emeryturę przed osiągnięciem wieku emerytalnego przez pracowników zatrudnionych w szczególnych warunkach. Nie polega ona jednak na stworzeniu możliwości wcześniejszego zakończenia aktywności zawodowej, ale na odpowiednim zwiększeniu podstawy wymiaru emerytury z FUS, do której osoba uprawniona nabyła prawo po osiągnięciu powszechnego wieku emerytalnego (w myśl art.23 ustawy rekompensata przyznawana jest w formie dodatku do kapitału początkowego, o którym mowa w przepisach art. 173 i art. 174 ustawy o emeryturach i rentach z FUS). Jedynie nabycie prawa do wcześniejszej emerytury stanowi przesłankę negatywną przyznania prawa do rekompensaty, natomiast nabycie prawa do emerytury na zasadach ogólnych nie wpływa w żaden sposób na uprawnienia do rekompensaty.

Odwołująca jest uprawniona do emerytury z powszechnego wieku emerytalnego w oparciu o przepisy ustawy z dnia 17 grudnia 1998 roku o emeryturach

i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (t.j.Dz.U.2022,poz.504).

W takiej sytuacji możliwe było przyznanie jej prawa do rekompensaty na podstawie

art. 21 ust. 1 ustawy o emeryturach pomostowych pod warunkiem, iż legitymowałaby się ona co najmniej 15 – letnim okresem pracy w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze w rozumieniu przepisów ustawy o emeryturach i rentach z FUS (art. 32 i 33 ustawy o emeryturach i rentach z FUS - art. 21 ust. 1 ustawy) na dzień 31 grudnia 2008 roku.

W sprawie spornym pozostawało, czy odwołująca w okresie od 29 stycznia 1985 roku do 28 lutego 2003 roku wykonywała pracę w warunkach szczególnych. Postępowanie dowodowe, przede wszystkim w postaci zeznań świadków, przesłuchania odwołującej i akt osobowych odwołującej nie pozostawiało żadnych wątpliwości, że odwołująca stale i w pełnym wymiarze czasu pracy wykonywała pracę przy produkcji sadzy. W tym miejscu należy zauważyć, że pozwany organ rentowy tak naprawdę kwestionował nazewnictwo użyte w świadectwie pracy z dnia 28 lutego 2003 roku z (...) Zakładów (...).

W wykazie A dziale IV poz. 21 załącznika do rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 7 lutego 1983 roku w sprawie wieku emerytalnego pracowników zatrudnionych w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze wymieniona została: „produkcja sadzy”.

Z przeprowadzonego postępowania dowodowego wynika w sposób jednoznaczny, że odwołująca w okresie spornym faktycznie w pełnym wymiarze czasu pracy wykonywała pracę wymienioną w powołanym wyżej uregulowaniu. Potwierdzają to wiarygodne zeznania świadków, którzy byli współpracownikami odwołującej, zeznania odwołującej oraz dokumentacja zgromadzona w sprawie. Rozbieżności co do nazwy stanowiska pracy odwołującej tracą na znaczeniu, ponieważ opis rodzaju produkcji, która odbywała się w (...) i szczegółowy opis czynności, które wykonywała odwołująca na zajmowanym stanowisku pracy – były wystarczające dla ustalenia, że odwołująca pracowała przy produkcji sadzy, co zostało wyraźnie wymienione w rozporządzeniu z dnia 7 lutego 1983 r. w wykazie A dziale IV poz. 21 załącznika. Jednocześnie brak jest w rozporządzeniu wymogu, aby była to praca bezpośrednio przy produkcji.

Podsumowując, odwołująca legitymuje się wymaganym 15 – letnim okresem pracy w warunkach szczególnych. W takiej sytuacji spełnia wszystkie konieczne warunki do ustalenia uprawnień do rekompensaty. Jednocześnie odwołująca nie uzyskała prawa do emerytury z warunków szczególnych.

W konsekwencji takiego przyjęcia Sąd z mocy art. 47714 § 2 k.p.c. zmienił zaskarżoną decyzję i przyznał odwołującej prawo do rekompensaty.

W zaskarżonej decyzji pozwany organ rentowy powoływał się na art. 114 ustawy o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych wskazując, że prawo do świadczeń ulega ponownemu ustaleniu na wniosek osoby zainteresowanej lub z urzędu, jeżeli po uprawomocnieniu się decyzji w sprawie świadczeń zostaną przedłożone nowe dowody lub ujawniono nowe okoliczności istniejące przed wydaniem decyzji, które mają wpływ na prawo do świadczeń lub ich wysokość. Za taki dowód organ rentowy nie uznał przedłożonej przez odwołującą legitymacji ubezpieczeniowej. Wprawdzie odwołująca nie zaskarżyła pierwszej decyzji odmawiającej jej prawa do rekompensaty – decyzji dnia 7 stycznia 2020 roku, to jednak należy wskazać, że nie można uznać za prawidłowe stanowisko, że brak zakwestionowania przez odwołującego się poprzednich decyzji, przez co stały się prawomocne, uniemożliwia późniejsze podnoszenie zarzutów wskazujących na wadliwość tych decyzji (tak wyrok z dnia 16 listopada 2020 roku wydany w sprawie III AUa 837/20 przez Sąd Apelacyjny w Warszawie).

W tym stanie rzeczy, z mocy powołanych przepisów prawa, Sąd orzekł jak w sentencji.

(-) sędzia Małgorzata Sasiadek